

Korrigjim gabimi material

Aneksat që duhej t'i ishin bashkëlidhur vendimit nr. 162, datë 19.2.2020, të Këshillit të Ministrave “Për rregullat e hollësishme për hartimin, miratimin, rishikimin dhe zbatimin e programeve të pakësimit të shkarkimeve në ajër”, botuar në Fletoren Zyrtare nr. 22, datë 24 shkurt 2020, fq. 1854.

ANEKSI I MONITORIMI DHE RAPORTIMI I SHKARKIMEVE ATMOSFERIKE

Tabela A

Kërkesat e raportimit vjetor të shkarkimeve siç referohet në kreun VII (pika 2)

Elementi	Ndotësit	Periudhat kohore	Datat e raportimit
Shkarkimet totale kombëtare nga NFR ⁽¹⁾ burimi, kategoria ⁽²⁾	— SO ₂ , NO _x , NMVOC, NH ₃ , CO — Metalet e rënda (Cd, Hg, Pb) ⁽³⁾ — POPs ⁽⁴⁾ (total PAHs ⁽⁵⁾ , benzo (a) pirene, benzo (b) fluorantene, benzo (k) fluorantene, indeno (1,2,3-cd) pirene, dioksina/furane, PCBs ⁽⁶⁾ , HCB ⁽⁷⁾)	Vjetore, nga 1990 deri në vitin raportues minus 2 (X-2)	15 shkurt ⁽⁸⁾
Shkarkimet totale kombëtare nga NFR burimi kategoria ⁽²⁾	— PM _{2,5} , PM ₁₀ ⁽⁹⁾ dhe, nëse janë të disponueshme, BC (karboni i zi)	Vjetore nga 2000 deri në vitin raportues minus 2 (X-2)	15 shkurt ⁽⁸⁾
⁽¹⁾ Nomenklatura për Raportimin 2014, siç parashikohet nga konventa e LRTAP-së			
⁽²⁾ Shkarkimet natyrore raportohen në përputhje me metodologjitë e përcaktuara në konventën e LRTAP-së dhe udhëzuesin për inventarin e shkarkimeve të ndotësve të ajrit (udhëzuesi EMEP/EEA). Ato nuk përfshihen në totalët kombëtare dhe raportohen veçmas.			
⁽³⁾ Cd (kadmiumi), Hg (merkuri), Pb (plumbi).			
⁽⁴⁾ POPs (ndotësit organikë të qëndrueshëm).			
⁽⁵⁾ PAHs (hidrokarbure aromatike policiklike).			
⁽⁶⁾ PCBs (bifenilet e poliklorinuara).			
⁽⁷⁾ HCB (hexachlorobenzene).			
⁽⁸⁾ ‘PM ₁₀ ’ nënkupton lëndën e ngurtë pezull me diametër aerodinamik të barabartë ose më të vogël se 10 mikrometra (µm).			
⁽⁹⁾ Ridorëzimet për shkak të gabimeve duhet të ofrohen dhe të përfshijnë një shpjegim të qartë të ndryshimeve të bëra.			

Tabela B

Kërkesat e raportimit vjetor të shkarkimit, siç referohet në nënparagrafin e dytë, në kreun VII (pika 3)

Elementi	Ndotësit	Periudhat kohore	Datat e raportimit
----------	----------	------------------	--------------------

Shkarkimet totale kombëtare nga NFR burimi kategoria ⁽¹⁰⁾	— metalet e rënda (As, Cr, Cu, Ni, Se dhe Zn dhe komponimet e tyre) ⁽¹¹⁾ — TSP ⁽¹²⁾	Vjetore, nga 1990 (2000 për TSP) deri në vitin raportues minus 2 (X-2) 2021	15 shkurt
⁽¹⁰⁾ Shkarkimet natyrore raportohen në përputhje me metodologjitë e përcaktuara në konventën e LRTAP-së dhe udhëzuesin për inventarin e shkarkimeve të ndotësve të ajrit (udhëzuesi EMEP/EEA). Ato nuk përfshihen në totalët kombëtare dhe raportohen veçmas.			
⁽¹¹⁾ As (arsenik), Cr (krom), Cu (bakër), Ni (nikel), Se (selen), Zn (zink).			
⁽¹²⁾ TSP (totali i grimcave pezull).			

Tabela C

Kërkesat e raportimit për shkarkimet dhe projeksionet, siç referohet në kreun VII (pika 4)

Elementi	Ndotësit	Periudhat kohore/vitet e përcaktuar	Datat e raportimit
Të dhënat kombëtare të grumbulluara të shkarkimeve sipas kategorisë burimore (GNFR)	— SO ₂ , NO _x , NMVOC, CO, NH ₃ , PM ₁₀ , PM _{2,5} — metalet e rënda (Cd, Hg, Pb) — POPs (total PAHs, HCB, PCBs, dioksina/furane) — BC (nëse është në dispozicion)	Çdo katër vjet për raportimin e vitit minus 2 (X-2), që nga 2021	1 maj ⁽¹³⁾

Burimet e mëdha të identifikueshme (BMP), sipas kategorisë së burimit (GNFR)	<p>— SO₂, NO_x, NMVOC, CO, NH₃, PM₁₀, PM_{2,5}</p> <p>— Metalet e rënda (Cd, Hg, Pb)</p> <p>— POPs (total PAHs, HCB, PCBs total, dioksina/furane)</p> <p>— BC (nëse është në dispozicion)</p>	Çdo katër vjet për raportimin e vitit minus 2 (X-2) që nga 2021	1 maj ⁽¹³⁾
Shkarkimet e projektuara nga NFR-ja e agreguar	— SO ₂ , NO _x , NH ₃ , NMVOC, PM _{2,5} dhe, nëse është në dispozicion, BC	Dy vjeçar, duke mbuluar vitet e projektimit 2020, 2025, 2030 dhe, ku janë në dispozicion 2040 dhe 2050 që nga viti 2021	15 mars
⁽¹³⁾ sigurohen ridorëzimet për shkak të gabimeve dhe përfshijnë një shpjegim të qartë të ndryshimeve të bëra.			

Tabela D
Raport informues i inventarit
Kërkesat e raportimit vjetor për raportin informues të inventarit, siç referohet në kreun VII (5)

Elementi	Ndotësit	Periudhat kohore/vitet e përcaktuar	Datat e raportimit
Raporti informues i inventarit	<p>— SO₂, NO_x, NMVOC, NH₃, CO, PM_{2,5}, PM₁₀</p> <p>— Metalet e rënda (Cd, Hg, Pb) dhe BC</p> <p>— POPs (total PAHs, benzo (a) pirene, benzo (b) fluorantene, benzo (k) fluorantene, indeno(1, 2, 3-cd) pirene, dioksina/furane, PCBs, HCB)</p> <p>— Nëse janë të disponueshme, metalet e rënda (As, Cr, Cu, Ni, Se dhe Zn dhe komponimet e tyre) dhe TSP</p>	Të gjitha vitet (siç tregohet në tabelat A-B-C) 2021	15 mars

ANEKSI II
ANGAZHIMET KOMBËTARE PËR PAKËSIMIN E SHKARKIMEVE

Tabela A

Angazhimet për pakësimin e shkarkimeve të dyoksidit të squfurit (SO₂), oksidet e azotit (NO_x) dhe komponimet organike të paqëndrueshme (NMVOC). Angazhimet e pakësimit të shkarkimeve kanë si vit bazë vitin 2005 dhe për transportin rrugor, aplikohen për shkarkimet e llogaritura në bazë të karburanteve të shitura (* 1).

Pakësimi i SO ₂ krahasuar me 2005		Pakësimi i NO _x krahasuar me 2005		Pakësimi i NMVOC krahasuar me 2005	
Për çdo vit nga 2020 deri në 2029	Për çdo vit nga 2030	Për çdo vit nga 2020 deri në 2029	Për çdo vit nga 2030	Për çdo vit nga 2020 deri në 2029	Për çdo vit nga 2030
(*1) Totali i shkarkimeve kombëtare të llogaritura mbi bazën e karburanteve të përdorura si bazë për përputhshmëri sipas konventës LRTAP-së mund të mbahet si mundësi për të siguruar koherencë midis ligjit ndërkombëtar dhe atij kombëtar.					

Tabela B

Angazhimet për pakësimin e shkarkimeve të amoniakut (NH₃) dhe lëndës së ngurtë pezull (PM_{2,5}). Angazhimet e pakësimit të shkarkimeve si vit bazë kanë vitin 2005, dhe për transportin rrugor, aplikohen për shkarkimet e llogaritura në bazë të karburanteve të shitura (* 2).

Pakësimi i NH ₃ krahasuar me 2005		Pakësimi i PM _{2,5} krahasuar me 2005	
Për çdo vit nga 2020 deri në 2029	Për çdo vit nga 2030	Për çdo vit nga 2020 deri në 2029	Për çdo vit nga 2030
(*2) Totali i shkarkimeve kombëtare të llogaritur mbi bazën e karburanteve të përdorura si bazë për përputhshmëri sipas konventës LRTAP-së mund të mbahet si mundësi për të siguruar koherencë midis ligjit ndërkombëtar dhe atij kombëtar.			

ANEKSI III

PËRMBAJTJA E PROGRAMIT KOMBËTAR PËR PAKËSIMIN E SHKARKIMEVE NË AJËR, REFERUAR KREUT V

PJESA 1

Minimumi i përmbajtjes së programit kombëtar për pakësimin e shkarkimeve në ajër

1. Programet fillestare kombëtare për pakësimin e shkarkimeve në ajër të përmendura në krerët V dhe IX, duhet të kenë të paktën përmbajtjen e mëposhtme:
 - a) kuadrin kombëtar të politikës së cilësisë së ajrit dhe ndotjes në kontekstin e të cilit është zhvilluar programi, duke përfshirë:
 - i. prioritetet e politikave dhe marrëdhëniet e tyre me prioritetet e vendosura në fusha të tjera të politikave përkatëse, duke përfshirë ndryshimet klimatike dhe, kur është e përshtatshme, bujqësinë, industrinë dhe transportin;
 - ii. përgjegjësitë e autoriteteve kombëtare, rajonale dhe lokale;
 - iii. progresin e bërë nga politikat aktuale dhe masat për pakësimin e shkarkimeve dhe përmirësimin e cilësisë së ajrit, si dhe shkallën e përputhshmërisë me detyrimet kombëtare dhe të Bashkimit Evropian;
 - iv. progresin e mëtejshëm të parashikuar duke supozuar se nuk ka ndryshime në politikat dhe masat tashmë të miratuara;
 - b) opsionet e politikave të konsideruara për të qenë në përputhje me angazhimet për pakësimin e shkarkimeve për periudhën ndërmjet 2020 dhe 2029 dhe për vitin 2030 e më tej dhe nivelet e shkarkimeve të ndërmjetme të përcaktuara për vitin 2025 dhe për të kontribuar për të përmirësuar më tej cilësinë e ajrit dhe analizën e tyre, duke përfshirë metodën e analizës; ku është e përshtatshme, ndikimet individuale ose të kombinuara të politikave dhe masave për pakësimin e shkarkimeve, cilësinë e ajrit dhe mjedisin dhe paqartësitë shoqëruese;
 - c) masat dhe politikat e përzgjedhura për miratim duke përfshirë një afat kohor për miratimin, zbatimin dhe rishikimin e tyre dhe autoritetet kompetente përgjegjëse;
 - d) një shpjegim, aty ku është i përshtatshëm, i arsyeve pse nivelet e shkarkimeve indikative për vitin 2025 nuk mund të përmbushen pa masa që kërkojnë kosto jo proporcionale;
 - e) një shpjegim, aty ku është i përshtatshëm, i përdorimit të fleksibilitetit të përcaktuar në kreun IV, dhe çdo pasojë mjedisore që vjen nga një përdorim i tillë;
 - f) një vlerësim se si politikat dhe masat e përzgjedhura sigurojnë koherencë me planet dhe programet e miratuara në kuadrin e politikave të tjera relevante.
2. Programet e përditësuara kombëtare për pakësimin e shkarkimeve në ajër, të përmendura në kreun V dhe IX, duhet të përmbajnë të paktën:
 - a) një vlerësim të progresit të bërë në lidhje me zbatimin e programit, pakësimin e shkarkimeve dhe pakësimin e përqendrimeve;
 - b) ndonjë ndryshim thelbësor në kontekstin e politikave, vlerësimet, programin ose afatet kohore të zbatimit të tyre.

PJESA 2

Masat për pakësimin e shkarkimeve të përmendura në nënparagrafin e dytë të nenit 4 (2)

Dokumenti përkatës, udhëzues për Amoniakun (*Ammonia Guidance Document*) merret parasysh dhe përdor teknikat më të mira në dispozicion, në përputhje me legjislacionin për lejet e mjedisit, i ndryshuar;

A. Masat për të kontrolluar shkarkimet e amoniakut

1. Krijimi i një kodi këshillues kombëtar për praktikën e mira bujqësore për të kontrolluar shkarkimet e amoniakut, duke marrë parasysh Kodin Kuadër të UNECE, të 2014, për Praktikën e Mirë Bujqësore për Pakësimin e Shkarkimeve të Amoniakut (*Code for Good Agricultural Practice for Reducing Ammonia Emissions*), që mbulon të paktën çështjet e mëposhtme:

- a) menaxhimin e azotit, duke marrë parasysh të gjithë ciklin e azotit;

- b) strategjitë e ushqyerjes së blegtorisë;
 - c) teknikat me shkarkime të ulëta të shpërndarjes së plehut organik;
 - d) sistemet me shkarkime të ulëta të magazinimit të plehut organik;
 - e) sistemet me shkarkime të ulëta të strehimit të kafshëve;
 - (f) mundësitë për kufizimin e shkarkimeve të amoniakut nga përdorimi i plehrave kimikë;
- 2 2. Krijimi i një buxheti të mundshëm kombëtar të azotit, për të monitoruar ndryshimet në humbjet e përgjithshme të azotit reaktiv nga bujqësia, duke përfshirë amoniakun, oksidin e azotit, amonin, nitratin dhe nitritet, bazuar në parimet e përcaktuara në Dokumentin Udhëzues të UNECE-s mbi Buxhetet e Azotit (*Guidance Document on Nitrogen Budgets*).
- 3 3. Ndalimi i përdorimit të plehrave të karbonateve të amonit dhe pakësimi i mundshëm i shkarkimeve të amoniakut nga plehrat inorganike, duke përdorur metodat e mëposhtme:
- (a) zëvendësimin e plehrave me baze ureje nga plehrat me bazë nitratin e amonit;
 - (b) atje ku vazhdojnë të përdoren plehrat me bazë urenë, duke përdorur metoda të cilat kanë treguar se pakësojnë shkarkimet e amoniakut me të paktën 30% krahasuar me përdorimin e metodës së referencës, siç përcaktohet në Dokumentin Udhëzues të Amoniakut;
 - (c) promovimin e zëvendësimit të plehrave inorganike nga plehrat organike dhe, kur plehrat inorganike vazhdojnë të përdoren, shpërndarjen e tyre në përputhje me kërkesat e parashikuara të kulturave bujqësore ose livadheve në lidhje me azotin dhe fosforin, duke marrë parasysh gjithashtu përmbajtjen e lëndëve ushqyese ekzistuese të tokës dhe lëndëve ushqyese nga plehra të tjerë.
4. 4. Pakësimin e shkarkimeve të amoniakut nga plehu i bagëtive duke përdorur metodat e mëposhtme:
- (a) pakësimin e shkarkimeve nga shpërndarja e plehut organik të lëngshëm dhe plehut organik të ngurtë në tokat bujqësore dhe livadhet, duke përdorur metoda që pakësojnë shkarkimet me të paktën 30% krahasuar me metodën e referencës të përshkruar në Dokumentin Udhëzues të Amoniakut dhe në kushtet e mëposhtme:
 - (i. vetëm duke shpërndarë plehra organikë të lëngshëm dhe të ngurtë në përputhje me kërkesat e parashikuara për lëndë ushqyese të kulturave bujqësore ose livadheve në lidhje me azotin dhe fosforin, duke marrë parasysh gjithashtu përmbajtjen e lëndëve ushqyese tashmë ekzistuese në tokë dhe lëndët ushqyese nga plehra të tjerë;
 - (ii. mos shpërndarja e plehrave organikë të lëngshëm dhe të ngurtë kur toka pritëse është e ngopur, e përmytur, e ngrirë ose e mbuluar me borë;
 - (iii. Aplikimi i shpërndarjes së plehrave organikë të lëngshëm në livadhe dhe duke përdorur makineri me spërkatje, ose përmes injektimit të cekët ose në thellësi;
 - (iv. Inkorporimi i plehrave organikë të lëngshëm dhe të ngurtë brenda tokës së punueshme brenda një periudhe prej katër orësh nga momenti i shpërndarjes së tyre;
 - (b) pakësimi i shkarkimeve nga magazinimi i plehut organik jashtë stallave, duke përdorur metodat e mëposhtme:
 - (i. për magazinat e ndërtuara pas 1 janarit 2022, duke përdorur sistemin e magazinimit me shkarkime të ulëta ose teknika të cilat kanë treguar që pakësojnë shkarkimet e amoniakut me të paktën 60% krahasuar me metodën e referencës, të përshkruar në Dokumentin Udhëzues

të Amoniakut, dhe për magazinat ekzistuese të plehut me të paktën 40%;

i ii. mbulimi i magazinave të plehrave organikë të ngurtë;

(iii. sigurimi që fermat të kenë kapacitet të mjaftueshëm për magazinimin e plehut organik, për të shpërndarë plehun vetëm gjatë periudhave që janë të përshtatshme për rritjen e kulturave bujqësore:

(c) pakësimin e shkarkimeve nga strehimi i kafshëve, duke përdorur sisteme të cilat kanë treguar se pakësojnë shkarkimet e amoniakut me të paktën 20%, krahasuar me metodën e referencës së përshkruar në Dokumentin Udhëzues të Amoniakut;

(d) reduktimi i shkarkimeve nga plehu, duke përdorur strategji të ushqyerjes me pak proteina, të cilat kanë treguar se pakësojnë shkarkimet e amoniakut me të paktën 10% krahasuar me metodën e referencës së përshkruar në Dokumentin Udhëzues të Amoniakut.

B. Masat për pakësimin e shkarkimeve për të kontrolluar shkarkimet e lëndëve të ngurta pezull dhe karbonit të zi

1 1. Pa cenuar aneksin II mbi përputhshmërinë reciproke me legjislacionin që rregullon shërbimin veterinar në Republikën e Shqipërisë, si dhe legjislacionin mbi sistemin e identifikimit dhe regjistrimit të kafshëve, djegia në një fushë të hapur e mbetjeve të korrjes, mbetjeve dhe mbetjeve të pyjeve mund të ndalohe.

Agjencia Kombëtare e Mjedisit do të monitorojë dhe kontrollojë zbatimin e çdo ndalimi të bërë në përputhje me nënparagrafin e parë. Çdo përjashtim nga një ndalim i tillë nuk shkon përtej programeve parandaluese për të shmangur zjarret e pakontrolluara, për të kontrolluar dëmtuesit ose për të mbrojtur biodiversitetin.

2. 2. Një kod këshillues kombëtar për praktikën e mira bujqësore, për menaxhimin e duhur të mbetjeve të korrjes, mund të krijohet mbi bazën të qasjeve të mëposhtme:

(a) përmirësimin e strukturës së dheut përmes inkorporimit të mbetjeve të korrjes;

bb) teknikën e përmirësuar për inkorporimin e mbetjeve të korrjes;

) c) përdorimin alternativ të mbetjeve të korrjes;

d) përmirësimin e gjendjes së lëndës ushqyese dhe strukturës së tokës, përmes inkorporimit të plehut organik siç kërkohet për rritjen optimale të bimëve, duke shmangur djegien e plehut organik (plehërimi i oborreve, shtroja e thellë e kashtës).

C. Parandalimi i ndikimeve në fermat e vogla

Në marrjen e masave të përshkruara në seksionet A dhe B, sigurohet që ndikimet në fermat e vogla dhe ato shumë të vogla janë marrë parasysh plotësisht.

Për shembull, fermat e vogla dhe ato shumë të vogla mund të përjashtohen nga ato masa kur është e mundur dhe e përshtatshme në funksion të angazhimeve të zbatueshme të pakësimin.

ANEKSI IV
RAPORTET INFORMUESE TË INVENTARIT (IIR)
METODOLOGJITË PËR PËRGATITJEN DHE PËRDITËSIMIN E INVENTARËVE
KOMBËTARË TË SHKARKIMEVE DHE PARASHIKIMEVE, RAPORTEVE INFORMUESE
TË INVENTARIT DHE INVENTARËVE TË PËRSHTATUR KOMBËTARË TË
SHKARKIMEVE, TË REFERUAR NË KRERËT IV DHE VII

Për ndotësit e përmendur në aneksin I, përgatiten inventarët kombëtarë të shkarkimeve, inventarët e përshtatur kombëtarë të shkarkimeve, aty ku është e përshtatshme, projeksionet e shkarkimeve kombëtare, inventarët kombëtarë të shkarkimeve hapësinore të shpërndara, inventarët e burimeve të mëdha të identifikueshme dhe raportet informues të inventarit, duke përdorur metodologjitë e miratuara nga palët e konventës LRTAP (udhëzuesit e raportimit të EMEP). Për sa më sipër kërkohet që të përdoret udhëzuesi për inventarin e shkarkimeve të ndotësve të ajrit (udhëzuesi EMEP/EEA), i referuar aty. Përveç kësaj, informacion shtesë, në veçanti të dhënat e veprimtarisë, të nevojshme për vlerësimin e inventarëve dhe parashikimeve kombëtare të shkarkimit duhet të përgatiten në përputhje me të njëjtat udhëzime.

Mbështetja tek udhëzuesi i raportimit të EMEP-it bëhet pa cenuar përshtatjet/rregullimet shtesë të specifikuar në këtë aneks dhe kërkesat në lidhje me nomenklaturën e raportimit, periudhat kohore dhe datat e raportimit, të specifikuar në aneksin I.

PJESA 1

Inventarët kombëtarë vjetorë të shkarkimeve	
1	1. Inventarët kombëtarë të shkarkimeve duhet të jenë transparentë, konsistentë, të krahasueshëm, të plotë dhe të saktë.
2	2. Shkarkimet nga kategoritë kryesore të identifikuara duhet të llogariten në përputhje me metodologjitë e përcaktuara në udhëzuesin e EMEP/EEA dhe me qëllim përdorimin e një metodologjie Tier 2 ose më të lartë (të detajuar). Metodologji të tjera shkencore kompatibël, mund të përdoren për krijimin e inventarëve kombëtarë të shkarkimeve, atje ku ato metodologji prodhojnë vlerësime më të sakta sesa metodologjitë e parazgjedhura, të përcaktuara në udhëzuesin EMEP/EEA.
3	3. Për shkarkimet nga transporti, llogariten dhe raportohen shkarkimet në përputhje me bilancet kombëtare të energjisë të raportuara në Eurostat.
4	4. Shkarkimet nga transporti rrugor llogariten dhe raportohen në bazë të karburanteve të shitur ⁽¹⁾ . Përveç kësaj, ato mund të raportohen gjithashtu si shkarkime nga transporti rrugor bazuar në lëndët djegëse të përdorura ose në kilometrat e kryer.
5	5. Shkarkimet kombëtare vjetore raportohen të shprehura në njësinë e aplikueshme, të specifikuar në formatin e raportimit të NFR-së së konventës LRTAP.
⁽¹⁾ Totali kombëtar i shkarkimeve i llogaritur mbi bazën e lëndëve djegëse, të përdorura si bazë për përputhshmërinë, sipas konventës së LRTAP- së, mund ta mbajë këtë opsion në mënyrë që të sigurohet koherenca midis ligjit ndërkombëtar dhe atij kombëtar.	

PJESA 2

Projeksionet kombëtare të shkarkimeve

1. Projeksionet kombëtare të shkarkimeve janë transparente, konsistente, të krahasueshme, të plota dhe të sakta, dhe informacioni i raportuar përfshin të paktën sa më poshtë:
 - a) identifikimin e saktë të politikave të miratuara dhe planifikuara dhe masat e përfshira në parashikime;
 - b) sipas rastit, rezultatet e analizës së ndjeshmërisë, të kryer për projeksionet;
 - c) një përshkrim të metodologjive, modeleve, supozimeve themelore dhe parametrave kyç të inpueteve dhe outputeve.
- 2.2. Projeksionet e shkarkimeve vlerësohen dhe grumbullohen në sektorët përkatës të burimit. Një parashikim ‘me masa’ (masa të miratuara) dhe, kur është e përshtatshme, një parashikim për ‘masa shtesë’ (masa të planifikuara) për çdo ndotës, në përputhje me udhëzimet e përcaktuara në udhëzuesin EMEP/EEA, duhet të

sigurohet.

3. 3. Projektionet kombëtare të shkarkimeve duhet të jenë në përputhje me inventarin kombëtar të shkarkimeve vjetore për vitin x-3 dhe me projektionet e raportuara sipas legjislacionit që krijon Sistemin Kombëtar të Inventarit dhe projektioneve për Gazet me Efekt Serrë.

PJESA 3

Raporti informues i inventarit

Raportet informuese të inventarit përgatiten në përputhje me udhëzimet e raportimit të EMEP-së dhe raportohen duke përdorur formatin për raportet e inventarit, siç është specifikuar aty. Raporti i inventarit duhet të përfshijë, minimalisht, informacionin e mëposhtëm:

- a) përshkrimet, referencat dhe burimet e informacionit të metodologjive specifike, supozimet, faktorët e shkarkimit dhe të dhënat e veprimtarisë, si dhe arsyetimin për përzgjedhjen e tyre;
- b) një përshkrim të kategorive kryesore kombëtare të burimeve të shkarkimit;
- c) informacion mbi pasiguritë, sigurimin e cilësisë dhe verifikimin;
- d) një përshkrim të rregullimeve institucionale për përgatitjen e inventarit;
- e) Rillogaritjet dhe përmirësimet e planifikuara;
- f) nëse është e përshtatshme, informacion mbi përdorimin e fleksibiliteteve, të parashikuara në kreun IV (1), (2), (3), (4) dhe (5);
- g) nëse është e përshtatshme, informacion mbi arsyet për devijimin nga trajektorja e pakësimit e përcaktuar në përputhje me nenin 2 (2), si dhe masat për të konverguar përsëri në trajektore;
- h) një përmbledhje ekzekutive.

PJESA 4

Përshtatja e inventarëve kombëtarë të shkarkimeve

1. Propozimi për ndonjë përshtatje të inventarit kombëtar të shkarkimeve, në përputhje me pikën 1, të kreut IV, përfshin të paktën dokumentacionin mbështetës në vijim:

- a) evidencë të angazhimi/eve që lidhet/n me pakësimin e shkarkimeve kombëtare që është/janë tejkaluar;
 - b) evidencë deri në cilën masë përshtatja e inventarit të shkarkimeve pakëson kapërcimin dhe kontribuon në përmbushjen e angazhimeve përkatëse të pakësimit të shkarkimeve kombëtare;
- c) një vlerësim nëse dhe kur pritet të arrihen angazhimi/et përkatës/e i/të pakësimit të shkarkimeve kombëtare, në bazë të parashikimeve kombëtare të shkarkimeve pa bërë rregullimet/përshtatjet;
- d) evidencë se rregullimi/përshtatja është në përputhje me një ose disa nga tri rrethanat e mëposhtme. Referenca mund të bëhet, sipas rastit, në rregullimet përkatëse të mëparshme:
 - i. në rastin e kategorive të burimeve të reja të shkarkimit:
 - evidencë se kategoria e burimeve të reja të shkarkimit është e pranuar në literaturën shkencore dhe/ose në udhëzuesin e EMEP/EEA;
 - evidencë se kjo kategori burimi nuk ishte përfshirë në inventarin përkatës historik kombëtar të shkarkimeve në kohën kur është vendosur angazhimi për pakësimin e shkarkimeve;
 - evidencë se shkarkimet nga një kategori burimesh të reja kontribuojnë në një shtet që nuk është në

- gjendje të përbushë angazhimet e pakësimit të shkarkimit, të mbështetur nga një përshkrim i hollësishëm i metodologjisë, të dhënave dhe faktorëve të shkarkimit të përdorur për të arritur në atë përfundim;
- ii. Në rastin e faktorëve thelbësisht të ndryshëm të shkarkimit, të përdorur për të përcaktuar shkarkimet nga kategoritë burimore të veçanta:
- një përshkrim të faktorëve origjinal të shkarkimit, duke përfshirë një përshkrim të hollësishëm të bazës shkencore mbi të cilën është nxjerrë faktori i shkarkimit;
 - evidencë se faktorët origjinal të shkarkimit janë përdorur për përcaktimin e pakësimeve të shkarkimit në kohën kur ato janë vendosur;
 - një përshkrim të faktorëve të përditësuar të shkarkimit, duke përfshirë informacionin e detajuar mbi bazën shkencore mbi të cilën është nxjerrë faktori i shkarkimit;
 - një krahasim të vlerësimeve të shkarkimit të bëra, duke përdorur faktorët origjinal dhe të përditësuar të shkarkimit, duke demonstruar se ndryshimi në faktorët e shkarkimit kontribuon në përbushjen e angazhimeve të pakësimit, në rast se nuk janë në gjendje ta përbushin atë;
 - arsyetimi për të vendosur nëse ndryshimet në faktorët e shkarkimit janë thelbësore;
- iii. Në rastin e metodologjive thelbësisht të ndryshme, të përdorura për përcaktimin e shkarkimeve nga kategoritë burimore specifike:
- një përshkrim të metodologjisë origjinale të përdorur, duke përfshirë informacionin e detajuar mbi bazën shkencore mbi të cilën është nxjerrë faktori i shkarkimit;
 - evidencë se është përdorur metodologji origjinale për përcaktimin e pakësimit të shkarkimeve në kohën kur ato janë vendosur;
 - një përshkrim të metodologjisë së përditësuar të përdorur, duke përfshirë një përshkrim të hollësishëm të bazës ose referencës shkencore mbi të cilën është nxjerrë;
 - një krahasim të vlerësimeve të shkarkimeve të bëra, duke përdorur metodologjitë origjinale dhe të përditësuar, për të treguar se ndryshimi në metodologji kontribuon për të arritur krahasimin e angazhimeve të pakësimit të vlerësimeve të shkarkimeve të bëra, duke përdorur metodologjitë origjinale dhe të përditësuar. Kjo tregon se ndryshimi në metodologji kontribuon në rast se vendi nuk është në gjendje të përbushë angazhimin e tij të pakësimit;
 - arsyetimi për të vendosur nëse ndryshimi në metodologji është thelbësor.
2. Ministria përgjegjëse për mjedisin mund të paraqesë të njëjtën informacion mbështetës për procedurat e përshtatjes, bazuar në parakushte të ngjashme, siç përcaktohet në paragrafin 1.
3. Shkarkimet e përshtatura për të siguruar konsistencën, për periudhat kohore të çdo viti që kryhen rregullimet/përshtatjet, duhet të rillogariten në masën e mundshme.

ANEKSI V

INDIKATORË TË MUNDSHËM PËR MONITORIMIN E NDIKIMEVE TË NDOJTJES SË AJRIT, TË REFERUAR NË KREUN VIII

- a) Për ekosistemet e ujërave të ëmbla: përcaktimi i shkallës së dëmtimit biologjik, duke përfshirë receptorët e ndjeshëm (mikrofitë, makrofitë dhe diatom), dhe humbja e stokut të peshkut ose jovvertebrorëve:
Indikatori kryesor acidi neutralizues (ANC) dhe indikatorët mbështetës të aciditetit (pH), sulfati i tretur (SO₄), nitrati (NO₃) dhe karboni organik i tretur:
Frekuenca e marrjes së mostrave: nga vjetor (në periudhën e qarkullimit të ujit të liqenit në vjeshtë) në mujor (rrymat).
- b) Për ekosistemet tokësore: vlerësimi i aciditetit të tokës, humbja e lëndëve ushqyese të tokës, gjendja e azotit dhe balanca, si dhe humbja e biodiversitetit:
Indikatori kryesor i aciditetit të tokës: fraksionet e shkëmbyeshme të kationeve bazë (saturimi bazë) dhe alumini i shkëmbyeshëm në tokë:
Frekuenca e marrjes së mostrave: çdo 10 vjet;
- Indikatorët mbështetës: pH, sulfati, nitrati, kationet bazë, përqendrimet e aluminit në tretësirat që ndodhen në tokë;
- Frekuenca e marrjes së mostrave: çdo vit (ku është e përshtatshme);
- ii. Indikatori kryesor i kullimit të nitratit të tokës (NO₃, rrjedhje):
Frekuenca e marrjes së mostrave: çdo vit;
- iii. Indikatori kryesor raporti karbon-azot (C/N) dhe indikatorit mbështetës i azotit total në tokë (N_{tot}):
Frekuenca e marrjes së mostrave: çdo 10 vjet;
- iv. Indikatori kryesor i balancës së lëndës ushqyese tek gjetet (N/P, N/K, N/Mg):
Frekuenca e marrjes së mostrave: çdo katër vjet.
- c) Për ekosistemet tokësore: vlerësimi i dëmeve të ozonit ndaj rritjes së bimësisë dhe biodiversitetit:
Indikatori kryesor rritja e bimësisë dhe dëmtimi i gjetheve dhe treguesi mbështetës fluksi i karbonit (Cflux): frekuenca e marrjes së mostrave: çdo vit;
- ii. Indikatori kryesor kapërcimi i niveleve kritike të fluksit bazë: frekuenca e marrjes së mostrave: çdo vit gjatë sezonit kur temperatura dhe reshjet lejojnë rritjen e bimëve.